

Nyhedsbrev

22. Juni 2023

LILLESKOLERNES
SAMMENSLUTNING

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning

22. Juni 2023

Indhold

Et ord fra redaktøren – velkommen tilbage til Lilleskolen

- 1 Et ord fra redaktøren*
- 2 Et ord fra bestyrelsen*
- 3 Aflysning af årets festival*
- 4 Debatindlæg*
- 5 Kunstig Intelligens,
skærme, sociale medier
– teknologiforståelse*
- 6 Kort nyt*
- 7 Kalender*

Så er vi atter tilbage med *Lilleskolen*. I ny form, men stadig med et pædagogisk og skolepolitisk fokus. Og der er nok at komme omkring og tage fat på. *Praksisfaglighed, Reformkommission, skærme/sociale medier i skolen, kunstig intelligens og trivsel* for at nævne nogle af de aktuelle dagsordener. Dagsordener som på forskellig vis sætter sine spor i skolen – også lilleskolerne – os som vi kommer omkring i denne udgave af *Lilleskolen*. En udgave af *Lilleskolen* der er mere omfattende og opsamlende end de fremtidige udgaver kommer til at være. Dette skyldes at udgivelsen har været længe undervejs. Udgivelseskadencen vil fra næste skoleår blive højere (ca. hver anden måned) og antallet af sider pr udgivelser noget mindre end tilfældet er i denne.

For ikke mange år siden prædikede Globaliserings- og innovationsrådet, erhvervslivets spidser, fagforeningsledere, økonomiske overvismænd og offentlige meningsdannere, at Danmark skulle leve af viden og tankekraft. Seminarier og andre velfærds-uddannelser blev lagt sammen på University colleges, og Danmark skulle leve af gode ideer, kreativitet og innovativ, konkurrencedygtig tænkning omsat i software og patenter.

I dag er der sket et dramatisk politisk skifte. Med det nye regeringsgrundlag, vores nye minister og Reformkommissionens to rapporter (*Forberedt på Fremtiden I og II*) tales håndværket og de tekniske uddannelser op – og gymnasiet og de videregående uddannelser tilsvarende ned. Vi har fået præsenteret et mærkværdigt politisk begreb om praksisfaglighed og en tilhørende lige så mærkværdig dualisme mellem teori og praksis. Der er intet galt i at tale om gedigne håndværk, håndens arbejde, respekten for naturgrundlaget og kroppens erfaringer, men det er uheldig at stille det op som et spørgsmål om enten krop eller ånd, praksis eller teori – og folkelighed eller elite.

Hvad enten der er tale om 'den teoretiske skole' eller 'den praksisfaglige skole', så kan man argumentere for, at de begge er drevet af politisk-økonomiske analyser af arbejdsmarkedet og behovet for arbejdskraft. Som Ove Kaj Pedersen (professor emeritus v. CBS og bl.a. forfatter til Konkurrencestaten (2011)) udtalte på en conference den 3. maj om netop praksisfaglighed, så er skole- og uddannelsespolitik

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

i Danmark i bund og grund arbejdsmarkeds- og beskæftigelsespolitik. Med de seneste reformer og ændringer af folkeskolen er der iflg. Pedersen ikke længere en klar sondring mellem grundskolen og det øvrige uddannelsessystem. Grundskolen er med andre ord blevet til en uddannelsesinstitution, der skal bibringe eleverne kompetencer til brug for – og på – arbejdsmarkedet.

Denne udvikling bliver helt tydelig, når reformkommissionen, hvis 'bundne' opgave er at finde veje til at øge arbejdsudbuddet, bl.a. foreslår at sløjfe 10. klasse, tilføje flere praktiske- og anvendelsesorienterede fag i udskolingen samt foretage en revision af læreplanerne (Fælles mål) med et større praksis- og anvendelsesorienteret fokus. Det er omfattende ændringer i og af den danske grundskole, foreslået af økonomer, for at flere unge, hurtigere, kan komme i arbejde.

Men er skolens formål at uddanne til arbejdsmarkedet? Er skolens formål at være middel til at *øge produktiviteten, velstanden, beskæftigelsen og den sociale mobilitet* (som det hedder i Reformkommissionens kommissorie)? Bliver vores skoletraditioner ikke dermed, igen, gjort til instrument for andre mål – og har vi efterhånden ikke erfaring for at den slags tiltag som regel ender med at ødelægge det, der reformeres?

På samme talerstol som Ove Kaj Pedersen talte fra på konferencen den 3. maj i år, talte også K.E. Løgstrup i 1981: om skolens formål. Her adskilte Løgstrup netop skolens formål fra arbejde og det praktiske liv. Skolens væsentligste formål måtte ifølge Løgstrup handle om almen dannelse og ikke arbejde: *Skolen anses for at være til for at give eleven de nødvendige forudsætninger for videre uddannelse. Det er også en af skolens opgaver, men ikke hovedopgaven. Vist bidrager skolen til den enkeltes uddannelse, direkte og indirekte, men formålet med at holde skole er det ikke ... Der kan være grund til at føje til, at jo mere vort samfund udvikler sig til at blive et ekspertsamfund, desto vigtigere bliver tilværelsesoplysningen* (Løgstrup, 1981). For Løgstrup var der noget at hente i ordet "skole"s oprindelige betydning som et fristed for frie mennesker til sammen at finde ud af tingene.

Og netop muligheden for at være et fristed for frie mennesker til sammen at finde ud af tingene er jo på mange måder afsættet for de frie grundskoler; et sted hvor vi kan sætte

Tegninger fra Åsskrevet 2023

og forfølge vores egne dagsordener, på et værdibaseret pædagogisk grundlag, fremfor at løbe efter andres. Hvis vi alle løber efter de til enhver tid dominerende politiske dagsordener (i dag praksisfaglighed, i morgen...), risikerer skolen så ikke at blive historieløs og alle dens aktører rådvilde? Det kan lyde godt, at man taler ind i (frem-) tidens dagsordener, men faren er vel, at man mister sit perspektiv på og formål med at lave skole. Hvis vi alle sammen 'tapper ind' i de samme dagsordener, så får vi potentielt det samme generiske indhold på tværs af alle skoler. Og hvorfor så lave fri grundskole?

Det er ikke nyt, at skolen er underlagt statens kontrol og magtudøvelse, men det er som om intensiteten er steget, og at skolen skal løse flere og flere af samfundets kriser, med en kortere og kortere løbetid – næsten som, at enhver af kriserne skal løses indenfor den valgperiode vi er i gang med. Men, og det var pointen hos Løgstrup (og andre både før og efter ham), skolen er sat i verden for at brede perspektivet længere ud og åbne verden op på en måde

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Tegninger fra Årsskriftet 2023

der ikke er så nutidsafhængig, som vi gør den og os til. På lederinternatet i marts i år, hvor vi var samlet i Rørvig, talte filosofen Anders Fogh Jensen om nutidsskrumpning; det forhold at nutiden får al vores opmærksomhed og afkobles fra den viden og den kultur, der så at sige er forudsætningen for, at vi har en nutid.

I P1's *Supertanker* (link/dato) argumenterede Steen Nepper Larsen ad samme spor stærkt for at-hedens udgangspunkt: At vi allerede står overfor tekster, at vi står overfor noget der er tænkt, noget der er skrevet, noget der er gjort, noget der er hændt verdenshistorien, noget der er komponeret, noget der foreligger. At der foreligger viden, kunst og kultur, mv. som vi må tage på opdagelse i og forholde os til – åbent, nysgerrigt og kritisk.

Vores institutioner, rettigheder, kulturer og strukturer kommer jo af noget. De er blevet til over tid og som resultat af forskellige kampe om forskellige værdier, kæmpet af mennesker med forskellige interesser. Vi er sat i en verden, der er skabt – med mulighed for at skabe den. Og er det ikke netop en del af skolens formål og opgave at skabe mulig-

heder og danne rammer for, at denne skabelse kan ske i et andet billede end statens eller forældrenes? At nye generationer kan lære om og elske verden nok til at tage ansvar for den? At de kan forholde sig til nutiden – sit eget samfund og andres – på et grundlag der har rødder i og kritiske perspektiver på det skabte. Hvorfor ser verden ud som den gør, og hvad vil jeg og vi i den og med den?

Når der aktuelt nok er grund til at være kritiske og på mærkerne som borgere – og som folk der er gået sammen om at lave *lilleskole* – skyldes det i mine øjne, at den politiske dagsorden (med Reformkommissionen og praksisfaglighed i spidsen) fortsat knytter meningen med skolen tæt til arbejdsmarkeds kvalifikationer. I stedet for at have fokus på at give skolerne mulighed for at give eleverne den verden de er sat i, i vold, og udforske den sammen, så installeres en logik, der reducerer hele uddannelsessystemets mening og væren – til at være markedsstyret og til at være en del af et gennemgribende og omfattende konkurrence-maskineri.

Skolen hverken kan eller skal stå uden for sin nutid, men er skillelinjen ikke mellem at perspektivere de tendenser der er tiden frem for at underlægge sig dem? Skole tager tid. Pædagogik og pædagogisk arbejde tager tid. Det er der i sig selv en væsentlig markering ved at fastholde og kvalificere – som modsvar til at tilpasse sig og imitere tidsånden og de politisk motiverede og styrede dagsordener.

Det er helt legitimt at politikerne har ønsker og gerne vil styre skolen, men som frie grundskoler har vi en konstant og vedvarende opgave i at skubbe tilbage og give vores eget besyv med: Pædagogisk kvalificerede argumenter for en anden skole. En skole med et højere formål end at uddanne til arbejdsmarkedet – eller løse enhver af de kriser der måtte sættes på dagsordenen af politikerne. En skole med et frigørende og kritisk potentiale. En skole som giver eleverne færdigheder og en forståelse af, at man hænger sammen med og står i relation til andre mennesker. En skole der giver den enkelte tillid til sig selv og tillid til andre; at man er unik og samtidig koblet til noget fælles. Noget der er større end en selv.

Tak for dette skoleår - fra mig og mine gode kolleger på sekretariatet, Lars og Niels.
Rigtig god sommer.

Sune Jon Hanse
Sekretariatsleder
Lilleskolernes Sammenslutning

Lilleskolernes Sammenslutning

Schillerhuset, Nannasgade 28, 2200 København N
Tlf. 6914 9664, www.lilleskolerne.dk, post@lilleskolerne.dk

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Et ord fra bestyrelsen

Kære medlemsskoler,

Første halvdel af 2023 er allerede ved at være gået og med det også skoleåret 2022/23. Meget er gået for sig i vores skoleforeningsarbejde. Vi har i bestyrelsen afholdt vores årlige visionsdøgn, udgivet og udsendt vores Årsskrift 2023 og ikke mindst også afholdt foreningens repræsentantskabsmøde – i fine omgivelser og i fint vejr.

På første bestyrelsesmøde efter repræsentantskabet har bestyrelsen konstitueret sig. Forperson for Lilleskolernes Sammenslutning er fortsat Nicolai Lange (skoleleder på Aalborg Friskole) og næstforperson er fortsat også Peter Leth Andresen (skoleleder Børnenes Friskole). Astrid Hestbeck blev på repræsentantskabsmødet valgt ind i bestyrelsen (hun var tidligere suppleant) og Jakob de Lemos (bestyrelsesformand på Børne UNI) blev valgt ind som suppleant.

LS bestyrelse ser således ud som følger:

Nicolai Lange (Forperson)

Peter Leth Andresen (Næstforperson)

Jasmin Heide

Konrad Kriescher

Astrid Hestbeck

Kira Lintrup-Jensen

Runde Bundesen

Rikke Dyrmosé (Suppleant)

Jakob de Lemos (Suppleant)

På de følgende sider kan I læse mere om vores arbejde og indsats – I der endnu ikke har, kan også orientere jer i vores skriftlige beretning og i vores Årsskrift, hvor der også er en række spændende indlæg og interviews, der alle på forskellig vis forholder sig til vores fælles ærinde: at lave god skole.

Repræsentantskabsmøde 2023

Fredag den 21. april afholdt vi Lilleskolernes Sammenslutnings årlige repræsentantskabsmøde. Nicolai Lange og Peter Leth Andresen, henholdsvis forperson og næstforperson i Lilleskolernes Sammenslutning, afholdt den mundtlige beretning og efterfølgende var der spørgsmål fra repræsentantskabet. Der var både en efterspørgsel på og en opbakning til at Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse bliver klarere på 'formålsarbejdet' i Lilleskolernes Sammen-

lutning. Dette arbejde ser vi frem til at give mere tyngde og vægt i det kommende bestyrelsesår, og det ligger helt i tråd med og fin forlængelse af det fokus vi havde på vores Visionsdøgn i januar, hvor bestyrelsen netop tog fat på at se på foreningens formål og vedtægter.

Hvad er vores 'vi', vores fælles afsæt for at gå til og kvalificere frihed, pædagogik og lilleskole; vores afsæt for at være en samlende sammenslutning; vores afsæt for foreningens interessevaretagelse. Vi er i bestyrelsen helt enige i, at det er store og vigtige spørgsmål, som både vi i bestyrelsen og medlemmerne i Lilleskolernes Sammenslutning skal adressere. Det er vores allesammens Sammenslutning og vi vil med respekt for dette give os i kast med at få beskrevet og præciseret et pædagogisk udgangspunkt for foreningens arbejde – og se nærmere på foreningens formål.

Der blev på repræsentantskabsmødet også spurgt ind til balancerne i samarbejdet mellem skole og hjem; forældrene og lilleskolen. Hvordan kan vi sikre et godt samarbejde, så forældrene oplever at blive hørt og kan engagere sig i skolen og dens udvikling – samtidig med at de ansattes beslutningskraft – og faglighed – respekteres. Der var i den forbindelse gode opfordringer til at foreningen involverer medlemsskolerne i dette arbejde og fastholder og værner om, at spørgsmål om pædagogik og undervisning besvares af de ansatte.

I tråd med denne opmærksomhed rettedes også et fokus på *lilleskolens organisering og den gode lilleskoleledelse*. Bestyrelserne på den enkelte lilleskole er med til at definere og sætte den pædagogiske retning på et overordnet plan, men ansvaret for at operationalisere dette og få retningen til at materialisere sig i hverdagen er skolelederens – i samarbejde med de ansatte. Hvordan vi som skoleforening kan bidrage til at styrke den ledelsesmæssige redskabskasse – det ledelsesmæssige håndværk – blandt *lilleskolernes* ledelser (både bestyrelse og daglig ledelse) er bestemt også et indsatsområde for os i Lilleskolernes Sammenslutnings bestyrelse.

Som et sidste indspark skal nævnes en opmærksomhed på udfordringerne med samarbejdet med PPR og et ønske om et forstærket fokus og samarbejde mellem skoleforeningerne, så de frie grundskoler får den samme betjening, som de kommunale skoler. Dette samarbejde mellem skoleforeningerne er allerede i gang, men vi konstaterer også, at PPR i

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

mange kommuner er yderst udfordret – og at det mange steder mere er et spørgsmål om manglende ressourcer end det er et spørgsmål om manglende vilje.

Tusinde tak til alle der deltog – og for de mange gode og skarpe indlæg til bestyrelsen. Det giver os i den grad noget at gå videre og fortsætte med.

I kan læse det samlede referat her.

Nogle af de aktuelle dagsordener og indsatser i Lilleskolernes Sammenslutning

Som I også kan læse i bestyrelsens skriftlige beretning og i referatet fra repræsentantskabet (se ovenfor), så er vi bestyrelsen opmærksomme på en række af de udfordringer, som lilleskolerne står overfor skolepolitisk og samfundsmæssigt såvel som på de enkelte skoler. Lidt opsamlende, så har vi bl.a. en opmærksomhed på:

Frisættelse af folkeskolen

Både den tidligere og nuværende regering har ønsket at frisætte folkeskolen fra nogle af de bindinger og krav den hidtil har været omfattet af. I den nuværende regerings regeringsgrundlag står der bl.a. at: *Regeringen vil sætte folkeskolen fri sådan, at det åbenlyst vigtigste kommer i fokus – de basale færdigheder, børnenes udvikling, dannelse og trivsel, samt at skolen forbereder børnene på at tage en ungdomsuddannelse eller lære et håndværk.* Selvom der blot er tale om en halv side ud af regeringsgrundlagets samlede 63 sider, så følger vi opmærksomt, hvad der mere præcist kommer til at ligge i dette. Hvad kommer det potentielt til at betyde for folkeskolerne og de frie grundskoler, at nogle af rammerne for folkeskolen løsnes? Hvordan vil 'friheden' til folkeskolerne blive fortolket – og af hvem? Får forældrene en ny og forstærket rolle at spille? Hvordan vil man, politisk, sikre sammenlignelighed på tværs af de kommunale grænser? Skal folkeskolerne til at stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i...hvilken skole? Det er spørgsmål som vi også kommer til at vende med jer i årets løb, når vi mødes til forskellige lilleskole-arrangementer.

Inklusion, diagnoser, trivsel, specialundervisning – og PPR

Vi var som beskrevet omkring det på Repræsentantskabsmødet og har også haft fokus på det i samarbejdet med

det øvrige skoleforeninger: samarbejdet med PPR. Der blev i 2020, i samarbejde med Kommunernes Landsforening, udgivet en vejledning om de lovgivningsmæssige rammer for og om samarbejdet mellem fri grundskole og den kommunale forvaltning. Denne vejledning giver et godt afsæt for at forstå, hvilke rammer og rettigheder børn, indskrevet på de frie grundskoler, har ift. at blive betjent af den kommunale forvaltning – og hvad den enkelte frie grundskole kan og skal gøre ift. f.eks. ansøgninger, mv. På et møde mellem STUK og de øvrige skoleforeninger den 30. maj blev vi imidlertid enige om, at denne vejledning godt kunne tåle en gennemskrivning – og at behovet for at styrke PPR og de frie grundskolers betjening fra PPR bestemt stadig er til stede.

Spørgsmålet som imidlertid skal besvares, uanset samarbejdet med PPR, er hvordan man, indenfor de pædagogiske rammer man har sat og sætter for skolen, kan løfte de børn og unge der går der. Er det stigende antal af børn med diagnoser og særlige udfordringer potentielt en 'trussel' mod lilleskolernes pædagogiske praksisser og måder at indrette sig på? Hvad sker der med balancerne mellem hensyntagen til

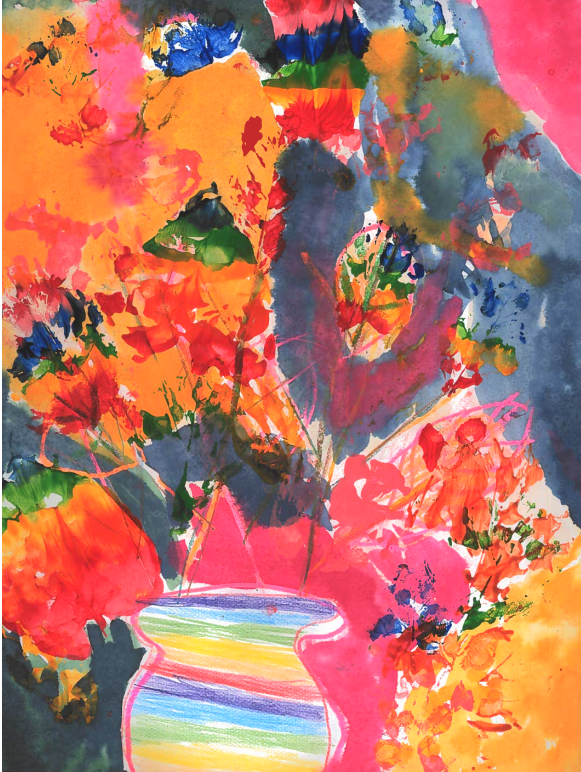

Tegninger fra Årskiftet 2023

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Tegninger fra Årsskriftet 2023

den enkelte og hensyntagen til fællesskabet – i en skole der hviler og står på nogle pædagogiske praksisser og værdier, der forudsætter og stiller krav til deltagelse og medvirken?

Og hvad med solidariteten mellem forældre og børn, når det er svært (for nogle) at være i skolens fællesskaber. Dette er noget af det, som vores ny-stiftede specialpædagogiske netværk vil granske og kvalificere. Omdrejningspunktet for dette netværk er netop at udforske og diskutere problemstillinger, der knytter sig til at udvikle fællesskaber og pædagogisk praksis generelt samtidig med at styrke deltagelsesmulighederne for de børn, der kan være bekymring for.

Behovet for at tage og løfte disse perspektiver er ikke blevet mindre vigtige i lyset af den aktuelle *trivselskrise*, hvor der fra politisk kant lægges enormt pres på grundskolen for at løse denne. Af regeringsgrundlaget fremgår det, at man vil nedsætte en Trivselskommission (inden udgangen af 2023), som skal se på, hvordan mistrivsel og sårbarhed kan forebygges blandt unge. Intentionen er god, men vi skal som frie grundskoler og skolefolk samtidig være opmærksomme på,

hvad det bringer med sig, når et begreb som trivsel får den plads det får aktuelt. Hvad vil det sige at trives i skolen? Hvis ikke det enkelte barn trives, mistrives det så? Hvad ligger der mellem trivsel og mistrivsel? Noemi Katznelson (professor og ungdomsforsker på Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet) udtalte tidligere på året i et kritisk indlæg i Altinget om den aktuelle trivselskrise, at *åbenhed, tålmodighed og rummelighed med børn og unges udvikling må være det vigtigste. Dette skal diverse styringsdokumenter afspejle*. Noemis kritik går på, at måden vi aktuelt taler om mistrivsel på risikerer at føre til en snæver forståelse af normalitet.

Hertil kommer, helt centralt, at der afsnøres de nødvendige midler til at skolerne kan løfte specialundervisningsopgaven – og at særligt det kommunale system, der skal bakke op om arbejdet, fungerer og har de nødvendige ressourcer. Dette er desværre ikke tilfældet i mange af landets kommuner.

Det sociale ansvar

Vi er fortsat i bestyrelsen og foreningen optaget af den vedvarende opmærksomhed på de frie grundskolers elevsammensætning, som i alle fald kan spores hos vores nye minister. Ét er formuleringen i regeringsgrundlaget om et opgør med parallelsamfund herunder elevsammensætningen på frie grundskoler, som er direkte rettet mod de muslimske friskoler. Noget andet er, at der fortsat tales om en ny fordelingsmodel af elever på grundskole- og gymnasieområdet – uagtet at fordelingsmodellen for gymnasieområdet blev taget af bordet som et kompromis i regeringsforhandlingerne. Vi er i bestyrelsen og blandt skoleforeningerne yderst opmærksomme på dette, da man her er inde og røre ved noget helt grundlæggende for de frie grundskoler, nemlig retten til selv at bestemme, hvem der skal gå på ens skole.

Et andet pædagogisk begrundet element i dette er, at man med denne tilgang til socialt ansvar, sætter lighedstegn mellem etnicitet, indkomst og uddannelse og socialt ansvar. Men hvad med det der går for sig inden i skolerne? Hvad med de strukturelle forhold udenfor skolerne, der gør, at folk bosætter sig forskellige steder? Hvad med alle de børn med andre udfordringer, der hver dag mødes af andre børn og voksne i skolen og får det til at lykkes?

Praksisfaglighed

Vores nye undervisningsminister har sat fokus på de praktiske-anvendelsesorienterede dele af skolen. Der er meget i

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

de politiske beskrivelser af *praksisfaglighed*, hvor hænderne, kroppen, naturen, fysiske materialer, mv. bringes i spil og bliver omdrejningspunkt, som er umiddelbart genkendelige for os. Det er pædagogiske tilgange til undervisningen, til udfoldelse af fagene og fagområderne, som vi godt kender til på *lilleskolerne* og har en stærk tradition og levende praksis for. Det er imidlertid vigtigt for os i bestyrelsen, at vi ikke glemmer, at det er ude på skolerne, at dispositionerne omkring hvordan man indretter sig, hvordan man ønsker at arbejde med og omsætte skolens formål i undervisningen skal finde sted og kvalificeres.

Det er også vigtigt for os at understrege, at *praksisfaglighed* er et politiske begreb. Et politisk fokus og udtryk for en politisk dagsorden og forventning til skolerne. Ligesom PISA-undersøgelserne, læringsmålene, mv. var. Derfor er vi også opmærksomme på, hvad der følger med dette fokus på *praksisfaglighed* – og potentielt vandrer ind på de frie grundskoler også og sætter rammer for 'den gode undervisning', 'den gode skole'. Det er i denne forbindelse nok vigtigt at erindre om, at *praksisfaglighed* har et politisk sigte, der knytter kvalificering til arbejdsmarkedet sammen med pædagogikken – og dermed gør indhug i skolernes frihed og fagenes indhold og retning.

Lærerne og pædagogerne, rekruttering og uddannelse

Som en del af vores opmærksomhed på undervisningsministerens og regeringens tilgange til og ønsker om at bringe folkeskolen i retning af en øget *praksisfaglighed*, har vi også et øje på, hvad dette kan komme til at betyde for forventningerne og kravene til de praktisk-musiske fag. Den tidligere regering indførte en obligatorisk prøve i 8. klasse, og det vil ikke være helt utænkeligt, at der med ministerens fokus følger et forøget pres på disse fag – og fagrækken generelt. En udfordring kan i den forbindelse blive at rekruttere undervisere, så skolen har dækket hele fagrækken ind. Hvad gør mindre skoler i mindre befolkningstætte områder i landet? Kan man dele en tysklærer, fysiklærer, mv.?

Der er lærer- og pædagogmangel i hele landet, og det er dybt kritisk, at vi ikke som samfund har taget vare på, at der er en lærer- og pædagoguddannelse der er attraktiv – og at der ikke er større prestige i at være lærer og pædagog. Vi har brug for dygtige og engagerede lærere og pædagoger, der pædagogisk kan kvalificere, hvad de vil, og hvordan de vil det. De seneste reformer har pillet både pædagogik og

kreativitet ud af lærer- og pædagoguddannelserne. Dermed er grundlaget for at kunne begrunde og overskue sine tilgange til at arbejde på en skole, hvad enten det er med undervisning eller aktivitets- og fritidspædagogik, gradvist blevet svækket.

Det samarbejde, vi er i færd med at få i gang med Professionshøjskolen Absalon, ser vi i lyset af dette frem til at gå videre med.

Stå mål med – STUK

Vi har flere gange tidligere været omkring vores arbejde og indsatsen knyttet til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og deres tilgange til *stå mål med- og frihed og folkestyrekravet*, tilsyn, mv. Det arbejde fortsætter vi naturligvis og er nu også suppleret ved, at grundskolepanelet er genoptaget. I dette sidder vores sekretariatsleder Sune sammen med sekretariatslederen fra Privatskoleforeningen som repræsentanter for de frie grundskoler. Helt kort, så er Grundskolepanelet udkommet af en politisk aftale fra 2019 og har som formål, at undersøge skolernes praksis- samle op og komme med bud på, hvad der så er god undervisning. Vi har fra en start været optaget af at forholde styrelsen til, at det er et svært/uheldigt projekt, idet det har et klart politisk og normativt afsæt: at spidsformulere 'den gode undervisning' på tværs af meget forskellige skoler/skoleformer – med afsæt i et kvantitativt dataset. Vi er kommet et stykke ift. at nedtone dette og håber, at vi kan komme et stykke længere inden spørgeskemaerne sendes ud til skolerne.

Vores samarbejde med Keld Skovmand, om at udvikle en række formålsforankrede undervisningsplaner for *lilleskolerne*, er også en del i foreningens indsats ift. *stå mål med-komplekset*. Styrelsens stigende fokus på de frie grundskolers opfyldelse af *stå mål med-kravet* kalder på, at *lilleskolerne* understøttes i deres skoles formål og overbevisning – og aktuelle praksis. Så de både lever op til egne mål og ambitioner for skolen – og står mål med hvad der almindeligvis kræves af undervisningen i folkeskolen.

Et led i vores arbejde for at sikre så gode rammer for at *lilleskolerne* og de frie grundskoler kan lave fri skole er også knyttet til, at styrelsen ikke overfører det kvantitative kvalitetsbegreb på skolerne, som de aktuelt operere med. Vi har – både i den kommunale og frie grundskole – brug for at udfordre styrelsens forståelse af hvad en skole er. Og ikke mindst også: hvad er kvalitet i skolen. Med fælles fokus på,

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

at der er mange forskellige måder at lave skole på. Dette arbejde foregår aktuelt i regi af et samarbejde mellem skoleforeningerne – og aktører indenfor den danske grundskole.

Digitale medier – ChatGPT

Det har nok ikke undsluppet nogens opmærksomhed, at kunstig intelligens (AI) særligt i form af tjenesten ChatGPT har været på den skolepolitiske dagsorden. Stærke holdninger har set dagens lys – både de bekymrede og begejstrede. Og der er nok ingen tvivl om, at skolen kommer til at forholde sig til dette og de mulige konsekvenser for undervisningen. I regeringsgrundlaget (s. 22) fremgår det klart, at man vil drøfte brugen af digitale virkemidler i undervisningen; og det er jo også en drøftelse vi må gøre os på *lilleskolerne*: hvordan danner vi ramme om og giver eleverne indblik i, hvordan digitale strukturer fungerer og ikke mindst

en åben og kritisk holdning til det. Flere *lilleskoler* arbejder allerede med *teknologiforståelse* – og som det også blev foreslået på *Lilleskoletræffet* i april, så er det en samtale – teknologiforståelse, hvad og hvordan – som vi i Lilleskolernes Sammenslutning gerne vil deltage i og være med til at danne ramme om i året der kommer. Det kunne eventuelt være som tema til årets udgave af Lederiet. Uanset, så står Lilleskolerne, ligesom landets øvrige grundskoler, overfor en stor opgave i takt med at livet, demokratiet og samfundet bliver stadig mere digitalt.

Vi ønsker jer en god sommer og glæder os til at se mange af jer i det kommende skoleår.

Tak for dette skoleår.
Bestyrelsen og sekretariatet i
Lilleskolernes Sammenslutning

Aflysning af årets festival:

Det er på alle mulige måder og niveauer ærgerligt at årets festival ikke kunne realiseres. Både i lyset af sidste års fornemme genstart af festivalen efter to års corona-udsættelser, men ikke mindst også i lyset af den stærke markering festivalen er af nogle klare dispositioner og prioriteringer i *lilleskolernes* tilgange til undervisning og pædagogik. Lilleskolernes musik- og teaterfestival lader sig kun gøre, fordi der arbejdes med musik og teater, med samspil og samarbejde, rundt om på lilleskolerne året rundt; som søjler i skolerne hvorom der knytter sig stærke fagligheder.

Når der arbejdes med kunst og kultur, med skabelse, præsentationer, fremstillinger og forestillinger, på landets lilleskoler, så skyldes det, at det kan noget. Det kan give muligheder for at udtrykke sig på andre og nye måder, give redskaber til at fortælle noget om den verden man er sat i via koreografi og scenografi, forstærkere og mikrofoner, give plads til fantasien og nye forestillings- og forventningshorisonter, give rum til at øve sig, repetere og samles om at stå sammen om at vise noget frem. En central del i dette er jo også – og heri ligger også en stærk pædagogisk *lilleskole*-markør – at man arbej-

der med og lærer skolens børn og unge 'at vise noget frem og blive vist noget frem for'.

Det vi oplever til *Lilleskolernes musik- og teaterfestival* er netop resultatet af et genuint og årelangt pædagogisk arbejde med at skabe og garantere et fællesskab rundt om på *lilleskolerne*, hvori børn som voksne kan træde frem eller fremstå for hinanden; hvor det enkelte barn bliver i stand til at træde frem for andre, og hvor der er et fællesskab, en *offentlighed*, der garanterer dette (morgensamlinger, skolemøder, forestillinger, koncerter, mv.).

Der er helt centralt også faglighed og håndværk knyttet til musik og teater – ligesom der er til skolens andre fag og fagområder. Det er ikke tam tam og hygge væk fra den seriøse del af skolen. Nej, det er pure alvor. Det er pædagogisk forankrede og fagligt oparbejdede tilgange til at arbejde med fag og fagområder; til at klæde skolens børn og unge på til at bevæge sig ud i verden med kendskab til, viden om og praktiske erfaringer med håndværk og fremstilling, kunst og kultur.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Debatindlæg

Morten May, Skoleleder, Byens Skole

Nogle skriveprocesser er pinefulde at gå igennem, således også denne for mig, da jeg ikke er helt sikker på, at det vil blive modtaget i den ånd, det er fremsendt. Men der er for mig at se grund til at være bekymret.

Anledningen er beretningen på nyligt afholdte repræsentantskab, og så det fine og ambitiøse Stå Mål Med projekt.

I forbindelse med vores udtræden af Friskolerne, blev der, på opfordring ganske vist, fra den daværende bestyrelse formuleret en ambition om at formulere et formål for sammenslutningen, som skulle indikere et pædagogisk udgangspunkt. Det er endnu ikke sket, og nu begynder konsekvenserne at vise sig.

Den mundtlige såvel som den skriftlige beretning stritter i alle retninger, man citerer Hanna Arendt det ene år, synger fredssange det andet år og uden at gå nærmere ind i analysen, kan man konstatere, at der ikke er et tydeligt afsæt eller omdrejningspunkt for bestyrelsens beretninger. Til det kunne man bemærke, at det afspejler det fraværende formål. Men så skulle bestyrelsen måske nøjes med at af lægge en beretning, der ligger inden for formålets rammer, som er at hjælpe medlemsskolerne med at drive skoler. Det ville også lette opgaven en del, og begrænse sig til fremlæggelse af regnskabet. Altså en redegørelse for, at man havde brugt midlerne i overensstemmelse med formålet.

På repræsentantskabet spurgte jeg til, hvad det er for et pædagogisk "vi", bestyrelsen i fraværet af et pædagogisk formål tager afsæt i, når de formulerer sig pædagogisk på vegne af lilleskolerne, altså hvor har bestyrelsen sit mandat fra? Svaret var, at det fik de til de forskellige møder i sammenslutningen. Det er i et magtkritisk perspektiv meget uheldigt, for det betyder, at man skal være med over det hele, hele tiden, blot for at have en fornemmelse af, hvad der sker. Det bliver yderlige mere uheldigt, hvis bestyrelsen tænker, at de fik et mandat med efter Sarah Hellebeks oplæg om, hvordan vil vi klæde børn og unge på til at tage ansvar og stilling og handle: på uretfærdigheder, magt, afmagt, etc. Oplæggets pointer stod i skærende kontrast til Hannah Arendt referencerne i beretningen, hvor det afgørende er,

at de voksne viser børnene en verden de elsker, og tager ansvar for. OG håbet udgøres ikke af en sandsynligvis korrekt beregning over CO2 begrænsende tiltag, men af, at livet er godt, uanset verden omkring os. Et eksempel på den forståelse er den Italienske film *Livet er smukt*, som handler om en far og hans søns ophold i en KZ lejr, hvor sønnen aldrig når at opleve grusomhederne, fordi faren holder fast i, at livet er smukt. Den forståelse af håb, knytter an til den kristne forståelse af tilværelsen, og det er jo ikke lige der, lilleskoler typisk har set sig selv, men måske er bestyrelsen ikke helt bevidst om, i hvor høj grad de er kulturelt kristne. Toppen (eller bunden) af Sara Hellebeks oplæg blev nået, da hun gennem billeder og digte ville engagere os i hendes sag. Den slags følelsesmæssig intimidering mener jeg er aldeles upassende, faktisk uetisk, og ikke noget man på nogen måde kan bruge over for børn.

Jeg noterede mig, at jeg var den eneste, der forholdt sig kritisk til oplægget, hvilket lægger yderligere til min bekymring, da jeg spørger mig selv om bestyrelsen tænkte, at oplægget repræsenterede et pædagogisk udgangspunkt en lilleskole kan bruge til noget?

I fravær af en bestyrelse, som kan arbejde ud fra et formål (ironien i forhold til stå mål med projektet, som netop handler om formål er til at få øje på), som de kan legitimere sig i forhold til, flyder magten og definitionsretten. Magtfri rum findes som bekendt ikke, så hvad sker der? Der sker det, at grænsen mellem det politiske og det organisatoriske forsvinder, og den, eller de, der skulle have en ramme at arbejde inden for, kommer til, helt ufrivilligt at definere den selv. I et magtfrit rum, bliver enhver ytring potentielt definerende, og derfor svigter bestyrelsen sekretariatet og især Sune, for det bliver Sunes projekter (for de fremtræder som Sunes projekter), der kommer til at definere foreningen. Det bliver sat på spidsen i Stå Mål Med projektet, fordi, det skal ende med at være Lilleskolernes bud. OG så må vi (igen) spørge, Hvad er det for et vi, eller en lilleskole, man mener man taler på vegne af? Er det sådan en, der vil undervise som Sarah Hellebek?

I al den godmodige tøj-høj-agtige selvfedme, hvor vi altid kan blive enige om, at vores skoler er bedre end alle andre,

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

uden vi i virkeligheden ved, hvad det er for skoler vi har, så svigter bestyrelsen både medlemmerne og især dens ansatte, ved ikke at træde i karakter, og ved gemme sig bag et i øvrigt dygtigt (og heldigvis for det) sekretariat. Forestil jer en lignende situation i en anden politisk interesseorganisation, hvor de valgte, ikke formulerer en holdning og overlader det politiske til organisationen. Jeg tror faktisk ikke det findes.

På baggrund af ovenstående, kan jeg ikke se nogen vej uden om, eller en vigtigere opgave for bestyrelsen end, at den fremlægger et bud på et formål på næste repræsentantskab. Det kunne være et rummeligt pædagogisk formål, med et tilknyttet arbejdsprogram. I modsat fald, finder jeg situationen uholdbar.

Kunstig intelligens, skærme, sociale medier - teknologiforståelse

Puha, man skal da godt nok holde tungen lige i munden og hovedet koldt for ikke at blive både overvældet og -rumplet af bare de seneste måneders udvikling indenfor 'det digitale område'. Som Mikkel Flyverbom (Professor i kommunikation og digitale forandringer på CBS) udtalte på P1, så er der en sådan *Wuhan fornemmelse*; at vi med ChatGPT og kunstig intelligens står overfor eksponentiel vækst på et område, som vi slet slet ikke forstår hvor meget vil forandre vores liv, institutioner og samfund.

Vi har allerede set flere, ganske bemærkelsesværdige, eksempler på, hvad kunstig intelligens kan fremstille/producere af indhold og spørgsmålet er, hvordan forholder vi os – som samfund og som skoler – til at alt indhold vi konfronteres med fra nu af potentielt, er utroværdigt? Tre sekunder af en stemme er nok til at autogenerere den. Og hvem er det så der taler. Hvem er afsender af og har forfattet den tekst vi læser? Mikkel Flyverbom påpeger, at hvis tekst og sprog og billeder og film ikke længere er troværdige, så er det et helt fundament i vores samfund der forsvinder, for det er det vi baserer beslutninger og sammenhængskraft på.

Nordisk Tænk tank for tech og demokrati udkom i april med et sæt af anbefalinger til børn og unges sikkerhed på nettet og udfordringer vedrørende desinformation som konsekvens af kunstig intelligens. Tænk tanken påpeger, at kunstige intelligenser det seneste år har fået en større og større rolle i vores samfund. Dette skyldes ikke mindst, at de kan generere indhold ekstremt hurtigt, som går ind og blander sig i og ødelægger den demokratiske samtale. Det skal vi være opmærksomme på og have nogle alvorlige samtaler om: hvordan regulerer vi dette område? Hvordan kan skolerne bidra-

ge til, at nye generationer klædes på til at agere i og være i en verden med kunstig intelligens? Hvordan opretholder vi den troværdighed og tillid der over årtier (for ikke at sige århundrede) er opbygget til vores samfunds bærende demokratiske institutioner? Hvem kan vi stole på? Tør vi stole på nogen?

Hvad er det for en teknologiforståelse der skal til for, at nye generationer får redskaber til at forholde sig kritisk og nøgternt til alle de her tjenester, som jo alle er skabt af mennesker, der vil tjene penge; og som alle tilbyder et hav af muligheder. Muligheder som aktuelt stiller nye spørgsmål til hvad det er man skal lære i skolen, når nu man kan få kunstig intelligens til at løse de fleste opgaver. Muligheder som også binder og knytter børn, unge og voksne til den *ekstremt effektive pakkekalender vi alle har fået placeret i vores lomme iform af en smartphone, der producerer små bitte forventningsfyldte oplevelser, der kun handler om mig* – med en garanti om, at hver eneste gang jeg åbner min telefon, er der et eller andet der kan fange min opmærksomhed. Virkeligheden bliver som konsekvens heraf let og hurtigt for kedelig, for den handler ikke om mig. Den handler om, at jeg skal engagere mig i noget andet og glemme mig selv. Det er selvforglemmelsen – det helt store dannelsesbegreb og det dertilhørende store spørgsmål: er verden til for mig eller er jeg til for verden.

Hvordan får vi kritisk reflekteret over og bragt de her perspektiver ind i skolen, så vi ikke bare forbyder, vender ryggen til eller moraliserer, men går proaktivt til værks på et pædagogisk grundlag?

Det skal vi mødes om i *lilleskolerne* i året der kommer.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Kort nyt

Børnehaveklasse frem for 0. klasse

Det første klassetrin i folkeskolen skal i Københavns Kommune fremover konsekvent kaldes børnehaveklasse. Dermed afskaffes begrebet 0. klasse. Det vedtog Københavns Borgerrepræsentation torsdag den 1. juni. Beslutningen skal sende et 'stærkt signal' om, hvad formålet er med det første år i skolen, lyder det i en pressemeddelelse.

"Det har en stor betydning, hvad vi kalder børnenes første skoleår i forhold til forældrenes, politikernes og samfundets forventninger til, hvad det år skal indeholde, og hvad børnene skal kunne," skriver Københavns beskæftigelses- og integrationsborgmester Jens-Kristian Lütken (V). Borgerrepræsentationen peger på, at betegnelsen 0. klasse har vundet mere og mere indpas, selv om det første år i skolen i folkeskoleloven kaldes børnehaveklasse. Jens-Kristian Lütken mener, at der er afgørende, at det første år i skolen er en reel overgang mellem børnehavet og skole og ikke blot en tidlig start på skolen.

"Børnehaveklassen skal være et overgangså, hvor børnene skal tilegne sig de sociale koder og kompetencer, som det kræver for at gå i skole," siger han til Skolemonitor (2. juni, 2023). "Jeg håber, at dette signal kan være med til at sætte gang i en større debat om, hvad vi kan gøre for at øge trivslen i folkeskolen og blandt børn og unge."

PIRLS – så er den gal igen

Danske 4.-klasseelever har opnået det laveste gennemsnitsresultat nogensinde i den nyeste udgave af den internationale læseundersøgelse, PIRLS. I rapporten 'Danske elevers læsekompetence i 4. klasse – Resultater af PIRLS-undersøgelsen 2021', som Aarhus Universitetsforlag udgav 16. maj, fremgår det, at danske elever i gennemsnit scorer 539 point i undersøgelsen. Det er i undersøgelsen beskrevet som et »signifikant« lavere gennemsnitsresultat sammenlignet med seneste undersøgelse fra 2016 med en gennemsnitsscore på 547, som i forvejen var lavere end resultatet fra 2011 med en score på 554 (middelværdien i PIRLS er 500).

Simon Skov Fougst, lektor og ph.d. ved DPU og leder af den danske del af undersøgelsen udtaler i forbindelse med ud-

givelsen af rapporten: »Undersøgelsens vigtigste resultat er i mit univers, at vi har et stort og stigende antal læsere på et niveau, som gør, at de ikke er i stand til at læse ret meget andet end det konkrete på linjerne. Op mod en fjerdedel af eleverne læser i dag ikke på et niveau, der er hensigtsmæssigt i forhold til at kunne navigere i det samfund, de er en del af,« siger forskeren.

Interessant er det i denne forbindelse at være opmærksom på at:

- Trods faldet placerer de danske elever sig i den øvre del blandt alle deltagere sammen med bl.a. eleverne i Sverige og Norge. Fem landes elever scorer i gennemsnit signifikant højere end de danske: Singapore, Hongkong, England, Finland og Polen.
- Eleverne i de fleste deltagende lande og regioner, som også deltog i 2016, er faldet signifikant i gennemsnitsscore, herunder alle de nordiske lande (hvorfor denne udvikling på tværs af lande?).
- De danske elevers fald i gennemsnitlig læsescore er blandt de laveste af de signifikante fald internationalt.

I kan læse en sammenfatning af rapporten her.

Børnehaveklasse frem for 0. klasse

Mens kommunerne ruller spareplaner ud på landets skoler, giver fonde millioner og atter millioner kroner til undervisningsforløb, priser og elevtrivsel. I 2021 bevilgede danske fonde intet mindre end 2,4 milliarder kroner til grundskolen. Det viser tal fra Danmarks Statistik.

En stor del af pengene gik til skoler i udlandet, men også danske skoler og organisationer fik flere penge end tidligere år til at arbejde med for eksempel teknologiforståelse, verdensmål og mobbestrategier.

Udviklingen er interessant, for hvad følger med af betingelser til de skoler, der modtager penge fra fondene? Hvad er det for en udvikling fondene søger at præge? Hvad er det for enten åbenlyse eller mere skjulte interesser fondene følger via deres tildelinger? Formand for Danmarks Lærereforening, Gordon Ørskov udtaler til Folkeskolen: "De gode fonde er dem, der ikke blander sig i undervisningens praksis.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Kort nyt

De vil måske gerne fremme det naturfaglige område eller teknologi i skolen, men de blander sig ikke i, hvordan undervisningen foregår" (...) "Der er andre fonde, der er helt inde i klasserummet. De bestemmer over undervisningsmidlerne og undervisningsmetoderne. Ellers kan man ikke få penge fra dem. Her siger vi fra, for så bliver det fondene, der bestemmer, hvad der er folkeskolens og fagenes formål" (...) "Lego Fonden stiller penge til rådighed, men kræver, at man skal bruge deres undervisningsteori og undervisningstilgang. Det er vi modstandere af".

Anker Brink Lund, professor på CBS (Copenhagen Business School) udtaler i samme artikel: "Fonde er nogle af de sidste udemokratiske organer i Danmark. De er nemlig kun bundet af deres stifters vilje". Dette er iflg. Anker Brink Lund en af grundene til at de store erhvervsdrivende fonde – der ofte er stiftet af virksomhedsejere – hellere investerer i naturvidenskabelige eller anvendelsesorienterede emner frem for humanistiske.

Det er i alle fald nok værd at overveje om ikke grundskolen, dens form og formål, var bedre tjent med, at der var resourcer nok fra det offentlige til at drive skole. Et væsentligt element i dette er også, at det potentielt udhuler dele af de frie grundskolers økonomiske grundlag, idet disse mange millioner ikke konteres som udgifter til en elev i folkeskolen, som er det grundlag de frie grundskolers koblingsprocent udregnes på.

Børn og unge er mindre sammen med deres venner

Over halvdelen af de 11-19-årige drenge mødes ikke med deres venner i løbet af ugen. Det drastiske fald i fysisk sam-

vær ses især blandt 11-årige drenge, hvor blot 40 procent i 2021 var sammen med deres venner en eller flere gange om ugen, mens det i 2009 gjaldt 72 procent. Det viser VIVEs rapport 'Børn og unge i Danmark', der er udkommet for fjerde gang, og som gør det muligt at følge udviklingen i danske børn og unges trivsel fra 2009-2021.

"Ændringen i børn og unges samværsformer er et af rapportens markante resultater, for der er virkelig sket et skred i, hvordan både drenge og piger er sammen med deres venner," siger seniorforsker hos VIVE Mai Heide Ottosen.

Hun understreger, at resultaterne ikke fortæller noget om, hvorvidt de ændrede former for samvær er godt eller skidt. Undersøgelsen viser dog, at de børn og unge, der både har fysisk og online kontakt, hyppigere oplever at have et fortroligt forhold til vennerne end dem, der kun har kontakt online.

45 procent af danske unge mellem 11 og 19 år er dagligt i kontakt med deres venner via sociale medier eller computerspil – og næsten hver fjerde er udelukkende sammen med deres venner online. "Vi ser, at både piger og drenge dyrker de online fællesskaber, men drengene mere end pigerne. Det kan muligvis forklares ved, at drenge i højere grad får opfyldt deres behov for socialt samvær med venner gennem spil på computer og PlayStation, hvor måden, man interagerer på, især er rettet mod drenge," forklarer seniorforsker Mai Heide Ottosen.

På trods af at de virtuelle samværsformer er blevet populære, så er de fleste unge danskere stadig sammen med deres venner både fysisk og online.

I kan læse hele eller dele af rapporten her.

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Kalender 2023/24

Intrømøder for nye Bestyrelsesmedlemmer 2023

Lilleskolernes Sammenslutning byder velkommen til bestyrelsesarbejdet og giver en introduktion til de opgaver skolens bestyrelse har, og de vilkår bestyrelsesarbejdet foregår under. Intrømødet er tænkt som en håndsrekning til og kvalificering af dig som nyvalgt bestyrelsesmedlem på en lilleskole.

*Tid: Den 31. maj (Sjælland)
og den 1. juni (Jylland), kl. 17.00 – 21.00
For: Bestyrelsesmedlemmer og ledere*

Ledertræf 2023

Tre dage for lederne, hvor deres redskabskasse og mulighed for at danne forskellige netværk og andre samarbejder styrkes, og hvor der gives et refleksions- og sparringsrum ift. den enkelte leders praksis, udfordringer og ideer.

*Tid: Den 20.-22. september
Sted: Rørvig
For: Ledere*

Intrømøde for nye medarbejdere 2023

Hvad er lilleskolerne for størrelser? Hvad er deres historiske ophav, hvilke pædagogiske rødder står de på, hvordan adskiller lilleskolerne sig fra andre skoleformer – og hvad giver det af muligheder/udfordringer for pædagog- og lærerarbejdet. Spørgsmål som disse tager vi op og går i dybden med ved intrømøderne for nye medarbejdere.

*Tid: 3. oktober (Sjælland) og
5. oktober (Jylland) kl. 17.00-21.00*

Netværksdøgn for lilleskolernes administrative personale 2023

Faglig ajourføring, opdatering og sparring er nøgleordene for netværksdøgnet for det administrative personale på landets lilleskole. Netværksdøgnet byder på oplæg, erfaringsudveksling, diskussioner og tid til at vende stort som småt.

*Tid: 2.-3. oktober
For: Administrativt personale*

Lilleskolernes Parlament 2023

Ved Parlamentet stiller udskolingselever fra hele landet skarpt på demokrati, skole og samfund og mødes til erfaringsudveksling, netværk og diskussioner på baggrund af skiftende temaer.

*Tid: 5.-6. oktober 2023
For: 7.-10. klasselever*

Lederiet 2023

Til Lederiet tager vi fat på, hvordan vi som lilleskoler kan forholde os aktivt til aktuelle skole- og uddannelsesproblematikker; hvad består de i og af, og hvad er de ledelsesmæssige og skolemæssige implikationer – for os som skoleform og for dig og din skole. Møderne har oplæg udefra, cases indefra og god plads til erfaringsudveksling.

*Tid: To dagsmøder den 26. oktober
og den 28. november
For: Ledere, lærere og pædagogisk personale*

LILLESKOLERNE

Lilleskolernes Sammenslutning
22. Juni 2023

Kalender 2023/24

Regionsmøder 2023

Regionsmøderne byder på oplæg vekslende med drøftelser i plenum og i mindre grupper. Undervejs vil deltageres viden, erfaringer og ideer blive bragt i spil, så alle får redskaber og forslag med hjem til det videre bestyrelsesarbejde.

*Tid: Den 7. november (Jylland)
og den 9. november (Sjælland) kl. 17.00-21.00*
For: Bestyrelsesmedlemmer og ledere

Specialpædagogisk træf 2023

På Specialpædagogisk træf tager vi fat på og går i dybden med et tema, der relaterer sig til skolens (special)pædagogiske arbejde; hvilke forståelser knytter temaet an til, hvad er baggrunden for det, hvor-dan afspejles det i vores praksis, hvad er og/eller har vi været blinde for – og helt afgørende: hvordan kan vi blive skarpere på og (videre-)udvikle en god praksis, der tager afsæt i faldgruber og centrale opmærksomhedspunkter, som temaet giver anledning til?

Tid: 22.-23. november
For: Ledere, lærere, pædagoger, m.fl.

Lederinternat 2024

Et døgn for lederne, hvor vi gennem oplæg, diskussioner og workshops arbejder os ind på og ind i forskellige aspekter, der virker ind på det ledelsesmæssige arbejde: Hvor er snitfladerne mellem autoritet og autonomi, mellem styring og selvstyring, mellem ret og uret, frihed og rettighed, etc. Hvordan afspejles det i den daglige praksis, og er det klart for skolens aktører og interessenter? Hvad er dine muligheder og din rolle som leder i og af en institution, der har med børn (og voksne) at gøre?

Tid: 12.-13. marts, 2024
For: Ledere

Repræsentantskab og Lilleskoletræf 2024

Lilleskolernes årlige repræsentantskab med efterfølgende Lilleskoletræf, hvor vi mødes om oplæg, diskussioner og drøftelserne af lilleskolernes aktualitet og relevans – helt tæt på og i helikopterperspektiv. Vi mødes også om god mad, musik og dans.

Tid: 19.-20. april, 2024
Sted: TBA

Foruden disse arrangementer og møder afholder vi også faste zoom-møder for ledere, administrativt personale og bestyrelser. Dertil kommer netværksarrangementer, som netværksdøgn for administrativt personale, Lilleskoledøgn for lilleskolerne i 'Den jyske mafia', fællespædagogiske dage, SFO-netværks-dag, Lilleskolernes Musik- og Teaterfestival, m.fl.